

Hygieniayksikkö

Lihantarkastuspäätös

Lihantarkastuspäätös

1 Yleistä

Yleiseen kulutukseen tarkoitettu koti- ja riistaeläinten liha on tarkastettava. Lihantarkastuksen tekee Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran, läänin tai kunnan tarkastuseläinlääkäri. Lihantarkastuksessa tarkastuseläinlääkäri joko hyväksyy, hyväksyy ehdollisesti tai hylkää lihan. Lihantarkastuksesta tulee myös tehdä päätös, joka tulee antaa kirjallisesti ja siitä tulee ilmetä vähintään elintarvikelaissa säädetyt tiedot. Elintarviketurvallisuusvirasto Evira antaa tässä ohjeessa Eviran ja lääninhallituksen palveluksessa oleville tarkastuseläinlääkäreille sekä kunnan elintarvikevalvontaviranomaisille ohjeita lihentarkastuspäätöksen antamisesta. Ohjeet eivät ole sellaisenaan velvoittavia.

Lihantarkastuspäätöksen sisällöstä ja tiedoksiannosta säädetään elintarvikelaissa (23/2006, muutos 1137/2008), mutta muilta osin päätöksen teossa on noudatettava hallintolain vaatimuksia. Erityisesti hallintolain 34 §:ssä säädettyjä asianosaisen kuulemista koskevia periaatteita on noudatettava lihentarkastuspäätösten laatimisen yhteydessä.

2 Lainsäädäntö

Lihantarkastuspäätökseen liittyvistä seikoista annetaan vaatimuksia mm. seuraavissa säädöksissä:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 854/2004 ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä;
- Elintarvikelaki 23/2006;
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus 38/EEO/2006 lihentarkastuksesta;
- Hallintolaki 434/2003;
- Hallintolainkäyttölaki 586/1996; ja
- Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa 13/2003.

3 Lihantarkastuspäätös

Lihantarkastuspäätöksessä ilmoitettavista tiedoista säädetään elintarvikelaissa. Elintarvikelain 43 a §:n mukaan päätöksessä oltava seuraavat tiedot:

- 1) päätöksen tehnyt viranomainen ja päätöksen tekemisen ajankohta;
- 2) asianosaiset, joihin päätös välittömästi kohdistuu;
- 3) riittävät eläin- tai eräkohtaiset yksilöintitiedot;

Hygieniayksikkö

Lihantarkastuspäätös

- 4) päätöksen kohteena olevan lihan määrä;
- 5) hylkäyssyy tai miten asia on muutoin ratkaistu; sekä
- 6) sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä.

Lihantarkastuspäätös tulee antaa kirjallisesti, mutta sitä ei tarvitse allekirjoittaa. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusohje.

Asianosaisasemassa lihentarkastusasiassa on ensisijaisesti se, jonka hallussa eläin/ruho on tarkastushetkellä. Asianosainen määrittyy tapauskohtaisesti, mutta lähtökohtaisesti lihan haltija on teurastamo.

Tämän ohjeen liitteessä on mallilomake, jota voidaan sellaisenaan tai muokattuna käyttää lihentarkastuspäätösten teossa. Lomake löytyy myös sähköisenä Eviran kotisivulta www.evira.fi.

4 Lihantarkastuspäätöksen tiedoksianto

Tarkastuseläinlääkäri on elintarvikelain 43 a §:n mukaan velvollinen huolehtimaan siitä, että jokainen lihentarkastuspäätös toimitetaan asianosaiselle. Lihentarkastuspäätös tulee antaa tiedoksi asianosaisille hallintolain 59 §:ssä tarkoitettuna kirjeenä tai sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 18 §:ssä tarkoitettuna todisteellisena sähköisenä tiedoksiannona tai sähköpostina. Myös kunnan tarkastuseläinlääkärin tekemät lihentarkastuspäätökset annetaan tiedoksi elintarvikelain 43 a §:n mukaisesti, eikä kuntalain tiedoksiantamista koskevia säännöksiä sovelleta lihentarkastuspäätösten tiedoksiantoon. Valvontaviranomainen voi sopia tiedoksiantotavasta asianosaisen kanssa. Käytännössä siis yleensä tarkastuseläinlääkäri ja teurastamo sopivat keskenään, miten tarkastuseläinlääkäri jatkossa antaa lihentarkastuspäätökset tiedoksi teurastamolle. Selkeintä on, että tiedoksiantotavasta sovitaan kirjallisesti.

Tiedoksianto tavallisena kirjeenä

Hallintolain 59 §:n mukainen tavallinen tiedoksianto toimitetaan lähettämällä lihentarkastuspäätös postitse kirjeellä vastaanottajalle. Kirjeen katsotaan tulleen tiedoksi seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä. Periaatteena on, että sen joka väittää tiedoksiannon tapahtuneen tätä myöhemmin, on esitettävä väitteensä tueksi riittävä näyttö.

Todisteellinen sähköinen tiedoksianto

Todisteellinen sähköinen tiedoksianto toteutetaan siten, että viranomainen ilmoittaa, kun päätös on asianosaisen tai tämän edustajan noudettavissa viranomaisen osoittamalta palvelimelta, tietokannasta tai muusta tiedostosta. Sähköisestä asiointista annetun lain 19 §:n mukaan asianosaisen tai tämän edustajan on tunnistauduttava päätöstä noutaessaan. Päätös katsotaan annetuksi tiedoksi, kun asiakirja on noudettu viranomaisen osoittamalta yhteydeltä. Jos päätöstä ei ole noudettu seitsemän päivän kuluessa viranomaisen ilmoituksesta, päätös annetaan tiedoksi muulla tavoin, kuten esimerkiksi elintarvikelain 43 a §:ssä tarkoitettuna kirjeenä. Valvontaviranomainen ja asianosainen sopivat tarkemmin sähköisen tiedoksiannon käytännön toteutuksesta.

Tiedoksianto sähköpostilla

Päätös voidaan asianosaisen suostumuksella antaa tiedoksi myös sähköpostilla. Asianosaisen suostumus tulisi saada kirjallisena. Päätös katsotaan tällöin annetuksi tiedoksi silloin, kun asianosainen lähettää valvontaviranomaiselle vastaanottokuittauksen. Vastaanottokuittauksella tarkoitetaan asianosaisen lähettämää varsinaista sähköpostia tai sähköpostijärjestelmän välittämää automaattista viestiä siitä, että sähköposti on avattu. Mikäli asianosainen ei nouda päätöstä tai lähetä vastaanottokuittausta sähköpostitiedoksiantoon seitsemän päivän kuluessa viranomaisen ilmoituksesta, annetaan päätös muuta tiedoksiantotapaa käyttäen. Lihantarkastuspäätöksen antaminen tiedoksi sähköisesti tai sähköpostitse edellyttää aina asianosaisen etukäteen, mielellään kirjallisesti antamaa suostumusta.

Jos päätösasiakirjan sähköistä tiedoksiantoa tai sähköpostitiedoksiantoa ei jostain syystä tapahdu tai se epäonnistuu teknisesti, valitusaika lasketaan vasta päätöksen muusta tiedoksiannosta. Epäonnistuneet yritykset sähköisen tiedoksiannon toteuttamiseksi eivät täten vaaranna asianosaisen oikeusturvaa.

Henkilökohtainen tiedoksianto

Lihantarkastuspäätös voidaan antaa tiedoksi myös henkilökohtaisesti. Jotta henkilökohtainen tiedoksianto pystytään jälkeenpäin osoittamaan toimitetuksi, tulisi esimerkiksi päätöksen alareunaan kirjata tieto tiedoksiannon toimittaneesta viranomaisesta, tiedoksiannon vastaanottajasta sekä tiedoksiannon ajankohdasta. Tiedoksiannosta voidaan laatia myös erillinen tiedoksiantotodistus. Viranomaisen on henkilökohtaista tiedoksiantoa toimittaessaan huolehdittava siitä, että viranomaiselle jää kopio asianosaiselle annettusta päätöksestä ja päätöksen tiedoksiannon suorittamista koskevista merkinnöistä. Käytännössä viranomainen voi esimerkiksi laatia kaksi samansisältöistä päätöstä, joista toinen annetaan tiedoksi asianosaiselle ja toinen jää viranomaiselle.

5 Alkuperätilalle ketjuinformaation osana annettava palaute

Lihantarkastuspäätöksen tiedoksiannosta on syytä erottaa ketjuinformaation palaute, jonka teurastamo toimittaa alkuperätilalle eläimille suoritetun lihentarkastuksen päätösten perusteella. Maa- ja metsätalousministeriön lihentarkastuksesta antaman asetuksen nro 38/EEO/2006 mukaan tarkastuseläinlääkärin on huolehdittava, että alkutuotannon toimijalle toimitetaan teurastetuista eläimistä palaute vastauksena alkutuotannon toimijan lähettämään ketjuinformaatioon.

Jos tuottaja on lihentarkastuspäätösasiassa asianosainen, antaa tarkastuseläinlääkäri hänelle tiedoksi lihentarkastuspäätöksen ja teurastamo puolestaan toimittaa hänelle ketjuinformaation palautteen. Asianosaisasemassa olevan tuottajan ei katsota saaneen lihentarkastuspäätöstä tiedoksi ennen kuin tarkastuseläinlääkärin laatima lihentarkastuspäätös on annettu hänelle tiedoksi oikaisuvaatimusohjeineen.

Hygieniayksikkö

Lihantarkastuspäätös

6 Muutoksenhaku lihentarkastuspäätökseen

Kuten muihinkin viranomaisen päätöksiin, asianosainen voi hakea muutosta myös lihentarkastuspäätökseen. Eviran tai lääninhallituksen lihentarkastuspäätöksestä voi asianosainen tehdä oikaisuvaatimuksen Eviralle kunkin viranomaisen tarkemman oikaisuvaatimusohjeen mukaisesti. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Kunnan viranomaisen päätökseen haetaan muutosta elintarvikelain 74 §:ssä säädetyllä tavalla. Muutoksen hakemisen tapa ja haku aika riippuvat siitä, onko kyse kunnan toimielimen vai kunnan viranhaltijan tekemästä päätöksestä. Toimielimen päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Yleensä kunnan tarkastuseläinlääkäri käyttää hänelle delegoitua päätösvaltaa, jolloin päätökseen tyytymättömän on tehtävä oikaisuvaatimus kunnan elintarvikelain mukaisia tehtäviä hoitavalle toimielimelle. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa viranhaltijan päätöksen tiedoksi saamisesta.

Lihentarkastuspäätöksen täytäntöönpanoa koskeva elintarvikelain säännös ei ole muuttunut. Lihentarkastuspäätöstä on siten noudatettava heti, vaikka siitä olisi tehty oikaisuvaatimus tai valitus. Valvontaviranomainen tai tilanteesta riippuen Evira tai hallinto-oikeus voi kuitenkin määrätä, että lihentarkastuspäätös on täytäntöönpanokelpoinen vasta kun se on tullut lainvoimaiseksi. Hallintopäätöksen kohteena tuore liha on kuitenkin ominaisuuksiltaan sellaista, että vain erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa voi olla perusteltua jättää se odottamaan oikaisuvaatimuksen käsittelyä ja päätöksen tuleamista lainvoimaiseksi.

Helsingissä 24.4.2009

Ylitarkastaja,
jaostopäällikkö

Leena Oivanen

Lakimies
Oikeudellinen yksikkö

Hanna Brotherus

Hygieniayksikkö

Lihantarkastuspäätös

LIITE

Lomakkeen täyttöohjeet

Lihantarkastuspäätöksen asianosainen voi tapauksesta riippuen olla esimerkiksi teurastamotoimija, alkutuotannon toimija (tuottaja, eläimen omistaja) tai teuraskuljetuksesta vastaava. Pääsääntöisesti asianosainen on teurastamotoimija, joka esittää eläimet tarkastuseläinlääkärille tarkastettavaksi.

Kohdassa "Eläimen tunnistetieto" ilmoitetaan naudan, lampaan tai vuohen EU-tunnus, sian merkintätunnus ja siipikarjan tai hevosen tunnistetieto tms. tieto, jolla eläin tunnistetaan elävänä. Jos tarkastettavalla eläimellä ei ole yksilötunnistetta (esimerkiksi sika ja siipikarja), voidaan eläinten, joissa ei havaita lihantarkastuslöydöksiä, tiedot ilmoittaa samalla rivillä.

Kohdassa "Teurastustunniste" ilmoitetaan tarvittaessa tunnistetieto, jolla ruho ja muut eläimen osat tunnistetaan teurastamolla. Kohta tulisi täyttää tapauksissa, joissa tarkastuksen kohteena on ollut useita saman tunnistetiedon omaavia eläimiä, joilla on havaittu lihantarkastuslöydöksiä ja päätös vaihtelee eri eläinten kohdalla.

Kohdassa "Lihantarkastuslöydös(-kset)" on yksilöitävä se/ne sairaus(-udet) tai muu vika/viat, johon päätös perustuu niin, että päätökselle on löydettävissä perusta lainsäädännöstä. Ks. myös Eviran ohjeet LIHA 002/1 lihan arvostelusta ja toimenpiteistä punaisen lihan lihantarkastuksen yhteydessä sekä LIHA 003/1 lihan arvostelusta ja toimenpiteistä siipikarjan lihantarkastuksen yhteydessä.

Päätöksen kohteena olevan lihan määrä voidaan ilmoittaa joko kappaleina tai kiloina tapauksen mukaan. Osahylkäykset tulisi kuitenkin aina ilmoittaa kiloina. Myös muissa nautaa, hevosta, sikaa, lampaita, vuohia ja tarhattua sekä luonnonvaraista riistaa koskevilla päätöksillä lihan määrä tulisi ilmoittaa kiloina.

Kohdassa "Ruho / Ehdollisesti hyväksytty" ilmoitetaan myös, millä ehdoin ruho on hyväksytty (kuumennus, pakastus, teollisuus).

Kohtaan "Muut eläimen osat" kirjataan lihantarkastuspäätös muiden eläimen osien osalta. Kohtaan tulee myös kirjata, onko muut eläimen osat (tarvittaessa mitkä) hyväksytty, hyväksytty ehdollisesti tai hylätty. Ehdollisen hyväksynnän osalta kirjataan myös, millä ehdoin muut eläimen osat on hyväksytty (kuumennus, pakastus, teollisuus).

Kohtaan "Päätöksen muut perustelut" kirjataan muut päätöksen perustelut kuin ne, jotka ilmenevät taulukko-osasta. Kohdassa ilmoitetaan esimerkiksi lihantarkastuksessa otetut näytteet ja niiden tulokset.

Kohtaan "Sovelletut oikeusohjeet" voidaan tarvittaessa lisätä mahdollinen muu sovellettu säädös.

Kohdassa "Liitteet" ilmoitetaan myös mahdolliset muut liitteet.

Lihantarkastuksesta vastaava viranomainen		Asianosaisen nimi	
Lähiosoite		Lähiosoite	
Postinumero ja -toimipaikka	Puhelinnumero	Postinumero ja -toimipaikka	Puhelinnumero

PÄÄTÖS JA SEN PERUSTELUT

Eläinlaji	Eläimen tunnistetieto	Teurastus-tunniste (tarvittaessa)	Lihantarkastuslöydös(-kset)	Ruho / Hyväksytty (kpl/kg)	Ruho / Hylätty (kpl/kg)	Ruho / Ehdollisesti hyväksytty (kpl/kg)	Muut eläimen osat (hyväksytty / hylätty / ehdollisesti hyväksytty)

Päätöksen muut perustelut: _____

SÄÄDÖKSET, JOIHIN PÄÄTÖS PERUSTUU

- elintarvikelaki 23/2006
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 854/2004 ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämisestä koskevista erityissäännöistä
- maa- ja metsätalousministeriön asetus 38/EEO/2006 lihentarkastuksesta

Muu sovellettu oikeusohje: _____

Päätöksestä voi tehdä oikaisuvaatimuksen tämän päätöksen liitteenä olevan oikaisuvaatimusohjeen mukaisesti.

Lisätietoja lihentarkastuspäätöksestä antaa:

Henkilön nimi	Osoite	Puhelinnumero

LIITTEET: Oikaisuvaatimusohje